

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут публічного управління
та державної служби
Кафедра публічної політики
Інститут досліджень безпеки Європейського Союзу (Франція)
Гранадський університет (Іспанія)
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Державний університет в Гуарапуаві (Бразилія)

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

20–21 травня 2022 року

Харків
2022

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

Редакційна колегія:

Балацинова А. Д. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва С. О. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кін О. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Собченко Т. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Цапко А. М. – канд. пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол №7 від 20.07.2022 року)*

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20–21 травня 2022 р.) / за ред. Боярської-Хоменко А. В., Попової О. В. ; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2022. 498 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти з питань методології, історичного та компаративного дискурсу розвитку педагогічної науки; організаційних, дидактичних і методичних засад реалізації дистанційного та змішаного навчання; педагогічних засад інклюзивної освіти; інновацій в освіті; розвитку загальної і вищої освіти; освіти дорослих; цифрових трансформацій в публічному управлінні та адмініструванні.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, здобувачам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Танько Т. П., Тарарак Н. Г.	63
Особливості виховання дітей дошкільного віку у Великій Британії та США (ретроспективний аналіз)	
Тарарак М. Ю., Тарарак О. В.	66
Визначення поняття «толерантність» у зарубіжній психолого-педагогічній науці	
Штефан Л. А., Кузнецова О. Ю., Фазан В. В.	70
Особливості розвитку системи освіти в Україні в 20–30-ті рр. ХХ століття	
Бао Чен	73
Моделі навчання здобувачів спеціальності «арт-менеджмент» у закладах вищої освіти країн Європи, США та КНР	
Ван Ічжи	77
До проблеми взаємопов'язаності вимог до музичного виховання школярів та підготовки вчителів музичного мистецтва у КНР	
Ван Янь	80
Використання Пекінської опери у формуванні музичної культури китайської молоді	
Го Сінхуа	84
До питання історичного становлення диригентської освіти у КНР	
Дзін Лань	87
Організаційна культура університету Цінхуа та його ціннісні пріоритети	
Ду Цзінсюй, Го Цзяфей	91
Про розвиток підприємницьких здібностей студентів китайського коледжу	
Лі Янь	94
Ініціації китайських здобувачів художньо-педагогічних спеціальностей у проектній діяльності	
Лун Фен	98
Антропоцентричний базис політичної культури України і КНР	
Ляо Цайчжи, Ван Лі	101
Огляд сімейних факторів, що впливають на стан психічного здоров'я дітей у сільській місцевості Китаю	
Ляо Цайчжи, Гуй Цзюньцзяо	108
Дослідження стану психічного здоров'я випускників китайських коледжів	
Ляо Цайчжи, Ду Кещін	115
Огляд досліджень психічного здоров'я дітей у сільській місцевості Китаю за останні 15 років	
Ляо Цайчжи, Чжан Юй, Тан Юнфен	121
Кореляційне дослідження самотності та агресії серед китайських студентів коледжу	
Му Веньлун	130
Використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у викладанні музичних навчальних дисциплін у закладах вищої освіти КНР	

ДО ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНОСТІ ВИМОГ ДО МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ ТА ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У КНР

Ван Інчжи

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У статті визначено, що проблеми фортепіанної підготовки вчителів музики у КНР нерозривно пов'язана із програмами виховання дітей у молодшій та середній школах. Показано, що одним із завдань підготовки вчителів музики стає формування вмінь та навичок розуміння музичних текстів, що корелює з завданнями шкільної освіти з формування у дітей естетичного відношення до музичних творів.

Ключові слова: *підготовка учителів музичного мистецтва, КНР, музичне виховання школярів.*

The article states that the problem of piano training of music teachers in China is inextricably linked with the programs of children's education in primary and secondary schools. It is shown that one of the tasks of training music teachers is the formation of skills and abilities of understanding musical texts, which correlates with the tasks of school education on the formation of children's aesthetic attitude to musical works.

Key words: *training of music art teachers, PRC, music education of schoolchildren.*

Проблеми фортепіанної підготовки вчителів музики, розробка навчальних програм і освітніх стандартів нерозривно пов'язані із програмами виховання учнів у молодшій та середній школах. Коротко розглянемо їх.

Починаючи з 1990-х рр., щоб адаптуватися до реалій XXI ст., у КНР почали проводити масштабну реформу навчальних програм. Із часу утворення КНР Міністерством освіти було опубліковано дев'ять версій програм музичного виховання у молодших школах, що демонструє еволюцію його методичного забезпечення у напрямі пріоритету естетичних завдань.

Завдання шкільної музичної освіти у програмі 2001 р. зберігаються, але програму перейменовано на «Стандарти навчальних програм». У липні того ж року було опубліковано спеціальний документ «Розпорядження Міністерства освіти КНР про музичне навчання на стадії загальної освіти», який є першим у КНР експериментальним національним стандартом для молодших та середніх шкіл. Він представлений десятьма концептуальними узагальненими положеннями, центральним з яких є естетичний підхід до музики та мотивація учнів як рушійної сили навчального процесу.

2011 року положення навчальної програми були скориговані на основі експериментальної версії від 2001 р. Мета та завдання навчання в обох стандартах радикально не змінилися. У змісті чіткіше підкреслено такі характеристики програми, як гуманізм, естетичність, практична зорієнтованість. Останнє –

практична зорієнтованість – новий аспект, що підкреслює домінування в процесі навчання практичної діяльності учнів, яка поєднує: прослуховування музики, її виконання, аналіз, створення композицій та різні види практики. Школярі повинні набувати досвіду осмислення та емоційного переживання музики. Отже, основними завданнями шкільної освіти є формування естетичного ставлення до музичних творів та практикоорієнтованість на засадах гуманізації.

Процеси реформування відбуваються і у сфері підготовки вчителів музики. Важливою сферою діяльності КНР у досліджуваній період стало забезпечення шкіл дипломованими спеціалістами. Як уже зазначалось, упродовж тривалого часу в школах середнього ступеня не вистачало викладачів музики. У зв'язку з цим із початку 90-х рр. ХХ ст. усі музичні факультети педагогічних вишів стали розширювати масштаби прийому студентів, організувати навчання за скороченими програмами з дво- та трирічним терміном навчання.

Найбільш інтенсивний розвиток музично-педагогічної системи КНР припадає на період, хронологічні межі якого можна визначити як кінець 70-х рр. ХХ ст. – початок ХХІ, коли почало відбуватися реформування чинної системи освіти (з кінця 1990-х рр. до теперішнього часу). Так, у 1980 р. Міністерством освіти КНР було видано «Навчальний план підготовки фахівців у галузі музики для вищих педагогічних закладів із чотирирічним терміном навчання». 1982 року вийшли аналогічні документи для вишів із дво- та трирічним термінами навчання. У цих трьох документах було визначено: мету навчальної та практичної підготовки фахівців; обов'язкові та факультативні навчальні дисципліни; завдання та напрями наукових досліджень; терміни навчання; порядок прийому до вишів [1].

Необхідно відмітити, що в 1987 р. професія вчителя музики ввійшла до виправленого Міністерством освіти каталогу спеціальностей, підготовка за яким відбувалася в педагогічних вишах. Отже, було конкретизовано мету музичної освіти в педагогічних університетах як підготовку фахівців для роботи в загальноосвітніх школах (7–9 класи).

Одна з головних вимог, що висувуються до вищої музичної освіти в нових умовах, – підготовка вчителів музики ХХІ ст. У зв'язку з цим, починаючи з 1990-х рр. на музичних факультетах багатьох педагогічних вишів КНР змінюють форми та методи викладання. Головні зміни пов'язані з комп'ютеризацією навчання та запровадженням нових дисциплін. Наприклад, на музичному факультеті Пекінського педагогічного університету було запроваджено такі дисципліни, як «Музична творчість за допомогою комп'ютера», «Методика навчання гри на роялі», «Методика навчання вокальної майстерності» тощо.

Метою підготовки вчителів музики в педагогічних університетах є формування такої системи, яка могла б уводити молодь у світ музичного змісту, сприяла оволодінню вмінь розкривати музичні образи. Отже, одним із завдань підготовки вчителів музичного мистецтва стає формування вмінь та навичок розуміння музичних текстів, що корелює з завданнями шкільної освіти з формування в учнів естетичного ставлення до музичних творів.

Простір наукових розвідок зосереджено на пошуці і розв'язанні актуальних практично зорієнтованих проблем організаційного і змістовно-методичного спрямування, зокрема виявлено такі проблеми фортепіанної підготовки учителів

музики: недостатньо уваги приділяється розкриттю змісту музичних композицій, розкриттю музичності студентів (Се Хен, Сун Зінан, Ван Шуцзин); не беруться до уваги фундаментальні поняття та теоретичні знання в галузі фортепіанного мистецтва (Сю Цзюнь, Ін Шичжэнь, Чжао Сяошен); є недоліки у виконанні складних ритмічних фігур та читання нот з аркушу, добору аплікатури (Се Хен, Сун Зінан, Ван Шуцзин); не приділяється належна увага розвитку музично-виконавських здібностей (Сю Цзюнь, Хуан Цзяхуей); існують недоліки у складанні репертуару піаністів тощо (Луо Ліцзюань, Ші Сяомань).

Розглянемо ці позиції більш докладно. Так, Се Хен (谢恒) вважає, що китайська фортепіанна педагогіка не звертає достатньої уваги на якість звучання та розкриття змісту музики, музичних образів [2, с. 235]. Унаслідок цього акцент робиться тільки на відпрацюванні виконавської техніки. У більшості випадків виконавська техніка є основою виконавства, у той час як вона повинна бути засобом передачі змісту музичної композиції.

Особливу роль відіграє недостатня професійна підготовка вчителів в галузі західної музичної культури, через що у студентів не формується найнеобхідніша якість для піаніста – художнє сприйняття, яке розкриває його індивідуальність. Так, головна увага приділяється відпрацюванню віртуозної техніки [3, с. 50]. Оскільки технічна сторона виконавства часто набуває самодостатньої ролі й не підпорядковується розкриттю змісту музики через недостатнє розуміння китайськими педагогами західної музичної культури, викладання не відрізняється комплексністю та достатньою теоретичною підготовкою, що не сприяє формуванню художнього сприйняття. Ця ситуація посилюється і підходом до складання репертуару студентів, до якого включаються великі та складні музичні твори для подолання технічних труднощів на всіх етапах навчання. Саме за цим критерієм і оцінюють успішність у навчанні.

Іншою проблемою є недостатня музична спрямованість фахової підготовки, оскільки студенти прагнуть лише оволодіння пальцевою технікою, а також недооцінка викладачем виразності фактури, гармонії, нюансів та артикуляції. Багато п'єс розглядаються як дуже прості і не доцільні для вивчення, внаслідок чого з'являються недоліки музично-виконавської культури, які виявляються в невмінні виявити мелодійну виразність твору та відсутності навичок педалізації тощо. Ші Сяомань (石小曼) наголошує, що необхідно приділяти увагу індивідуальним особливостям студентів і навчати відповідно до їхніх здібностей [4].

Отже, у розбудові системи підготовки вчителів музики в КНР існують певні проблеми. Головна, на наш погляд, пов'язана з недостатньою уніфікацією програмних вимог до фортепіанної підготовки вчителів музики, а також з абсолютизацією можливостей, які дала науково-технічна революція. У формуванні фортепіанних навичок, необхідних для виконання посадових обов'язків учителя музики базову роль продовжують грати методи, що склалися в освітніх системах протягом багатьох століть. Хоча комп'ютеризація освітнього процесу, нові технології відкривають безмежні можливості оволодіння професійною та загальною ерудицією. Уважаємо, що однією з найважливіших завдань

реформування фортепіанної підготовки вчителів музики є органічне поєднання новацій та найціннішого з досвіду світової педагогічної культури.

Список використаних джерел

1. 教育部 (1994). 中国教育编年史. 北京, 年. Т. I., S. 337.
2. 谢恒 (2019). 中国钢琴演奏家的培养问题 教育学杂志. V. 9. 第 1A 号. 第 230–238 页. DOI: 10.34670/AR.2019.44.1.049.
3. 胡安达干 (2007). 周广仁《钢琴教学艺术》. 北京, 652 页.
4. 石小曼 (2017). 高校钢琴教学过程中提高学生音乐表现力的建议[J]. 北方音乐, 年, 第 11 页.

ВИКОРИСТАННЯ ПЕКІНСЬКОЇ ОПЕРИ У ФОРМУВАННІ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ КИТАЙСЬКОЇ МОЛОДІ

Ван Янь

здобувачка вищої освіти третього (науково-освітнього) рівня
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У статті розкрито можливості використання Пекінської опери для формування музичної культури китайської молоді. Виокремлено основні проблеми її залучення до оволодіння цим мистецтвом та шляхи їх подолання. Проаналізовано політику КНР з формування музичної культури молоді засобами Пекінської опери.

Ключові слова: Пекінська опера, музична культура, молодь, КНР.

The article reveals the possibilities of applying the Beijing Opera to form the musical culture of the Chinese youth. The main problems of its involvement in mastering the art and the ways to overcome them are highlighted. The policy of the People's Republic of China on the formation of musical culture of young people by means of the Beijing Opera is analyzed.

Key words: Beijing Opera, musical culture, the youth, China.

Пекінська опера є унікальним культурним феноменом Китаю, що має майже двохсотрічну історію розвитку. 2010 року цей національний театр був включений до списку здобутків нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО [5; 8].

Як відомо, Пекінська опера об'єднує в собі співи, декламацію, танці, фрагменти драми, елементи акробатики та бойових мистецтв. Причому кожна її вистава має відповідати жорстким вимогам не тільки до відбору акторами прийомів акторської гри для зображення одного з фіксованих сценічних персонажів, але й до декоративного оформлення сцени та музичного супроводу.

Уточнимо, що персонажі Пекінської опери різняться за статтю, соціальним статусом, професією та характером. Її основними амплуа є такі: шен, дань, цзін, чоу, кожне з яких, у свою чергу, включає декілька близьких ролей. Від акторів